

L'ESGLÉSIA

UNITAT DIDÀCTICA

Autoria dels textos, correcció i adaptació:

Óscar Craviotto
Lluís Carles Domínguez
Carme Guardia
Josefina Jou
Elisabeth Lheure
Manuel Pérez
Francesc Torradeflot
Pere Vilaseca

©AUDIR Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós
c/ Lledó, 11, 1er.
08002 - BARCELONA

©Escola Pia de Catalunya
Rda. Sant Pau, 80
08001 - BARCELONA

Data: febrer de 2014

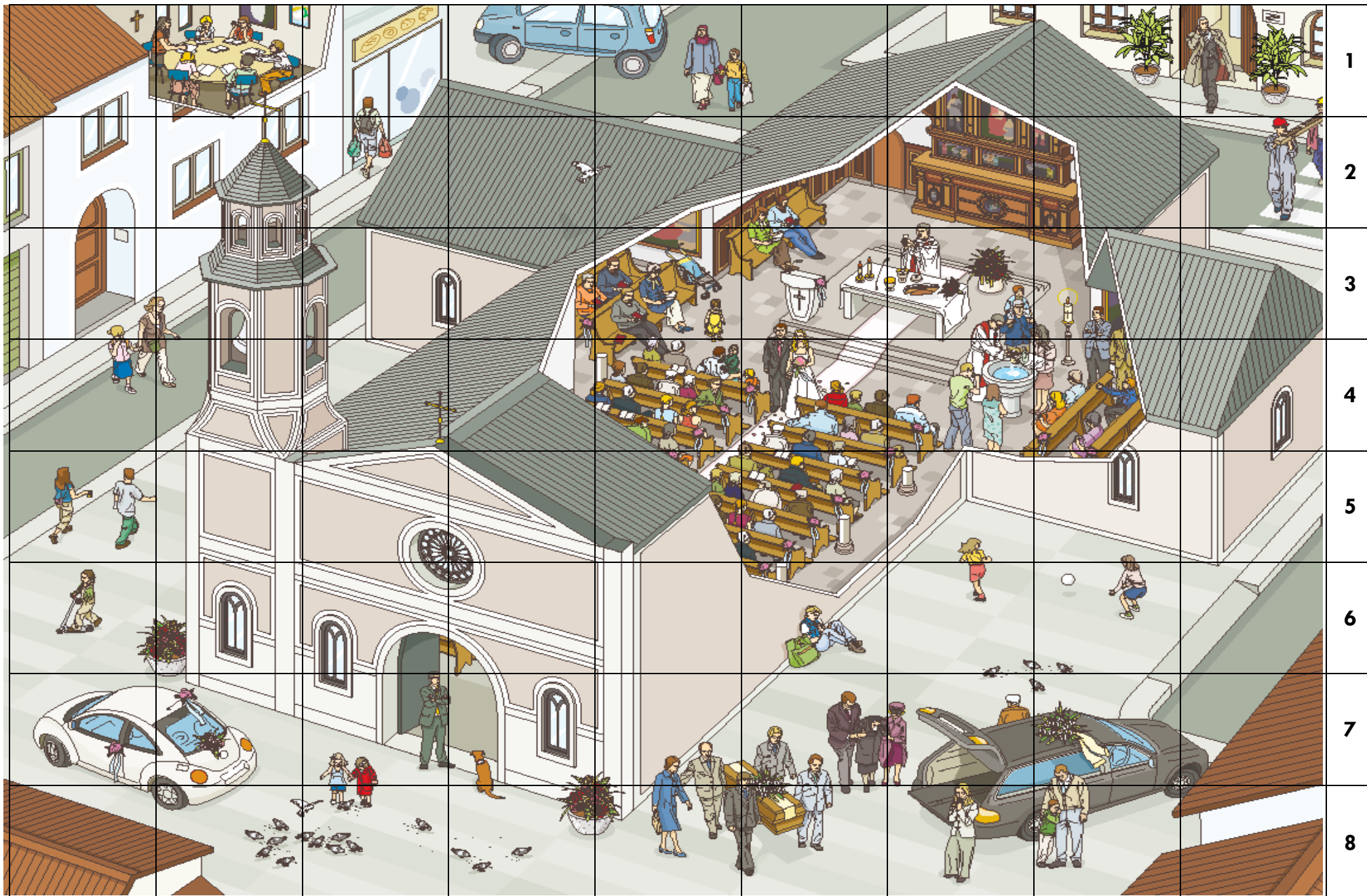
Difusió gratuïta a través del web www.audir.org en format pdf

Disseny i maquetació: Alba Domínguez i Puig | <http://lallunacreacions.wordpress.com>

Disseny pòsters: Mercè Iglesias | www.merceiglesias.com, a la venda en llibreries

ÍNDEX

1. Orígens	1
2. L'edifici	2
3. Què s'hi fa dins una església?	5
4. Art, dins i fora les esglésies	8
5. Prop de casa teva!.....	13
GUIA PER VISITAR UNA ESGLÉSIA CATÒLICA	15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

1

2

3

4

5

6

7

8

1. ORÍGENS

Un dels llibres del Nou Testament que explica la vida dels primers cristians, diu:

A casa, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb joia i senzillesa de cor. (Ac 2,46)

Eusebi de Cesarea, un gran historiador, que fou bisbe duran el segle III, de l'era moderna, va escriure:

Qualsevol lloc, el camp, el desert, una nau, un estable, una presó, ens servia com a temple per celebrar l'assemblea sagrada.

Història Eclesiàstica (PG 20, 688)

Aquest dos textos breus, ens diuen dues coses importants: per als primers cristians, no hi havia un lloc sagrat (per realitzar el culte, la pregària, ...). El que realment es considerava com a sagrat, era el fet de trobar-se en grup, en comunitat. De fet, la paraula comunitat en grec, llengua comuna de molts del primers cristians, es tradueix com a εκκλησία [ekklèsia]. Església.

Si mirem la història dels primers grups de persones que varen voler seguir Jesús, ens ajudarà a entendre-ho. En els primers segles, els cristians van estar molt i molt perseguits, sobretot pels governants de l'Imperi Romà. Eren acusats d'anar contra la religió oficial, on l'emperador era considerat, de fet, com un déu amb poder absolut.

Els cristians, havien de reunir-se d'amagat. Moltes vegades ho feien en petits grups (comunitats), dins de cases particulars, o fins hi tot, per protegir-se, es reunien dins de grutes excavades sota terra, al jardí de les mateixes cases (catacumbes).

L'any 313, l'emperador, dictà un llei (edicte de Milà) que autoritzava el culte públic dels cristians, això els va permetre reunir-se per parlar, pregar i celebrar, de manera oberta. Així van aparèixer els primer edificis dedicats exclusivament al culte cristià.

En un primer moment es van aprofitar els temples que els romans ja tenien per adorar els seus déus. Eren les **basíliques**. Edificis d'una sola nau, sense cap separació interior que servia com espai de reunió.

A mesura que va passar el temps aquests edificis es van anar considerant com espais sagrats, la casa de Déu, i també van rebre el nom d'església.

Activitat 1. Hem vist que per als catòlics avui, la paraula Església significa dues coses, pots explicar-les?

2. L'EDIFICI

Poc a poc en els edificis que es construïren de nou, hi varen distingir dues parts, clarament diferenciades:

1. Un espai més elevat, destinat a l'altar (espai central de les esglésies catòliques) des d'on es realitzen molts dels rituals.

2. Un espai, més gran, destinat a la gent que segueix els rituals, escolta els textos sagrats, les explicacions, la pregària, etc.

Activitat 2. De les dues parts d'un temple, quina coneixem amb el nom de **presbiteri**? I amb el nom de **nau**?

Activitat 3. De la il·lustració, indica quins quadrants de les coordenades pertanyen al presbiteri i quins a la nau.

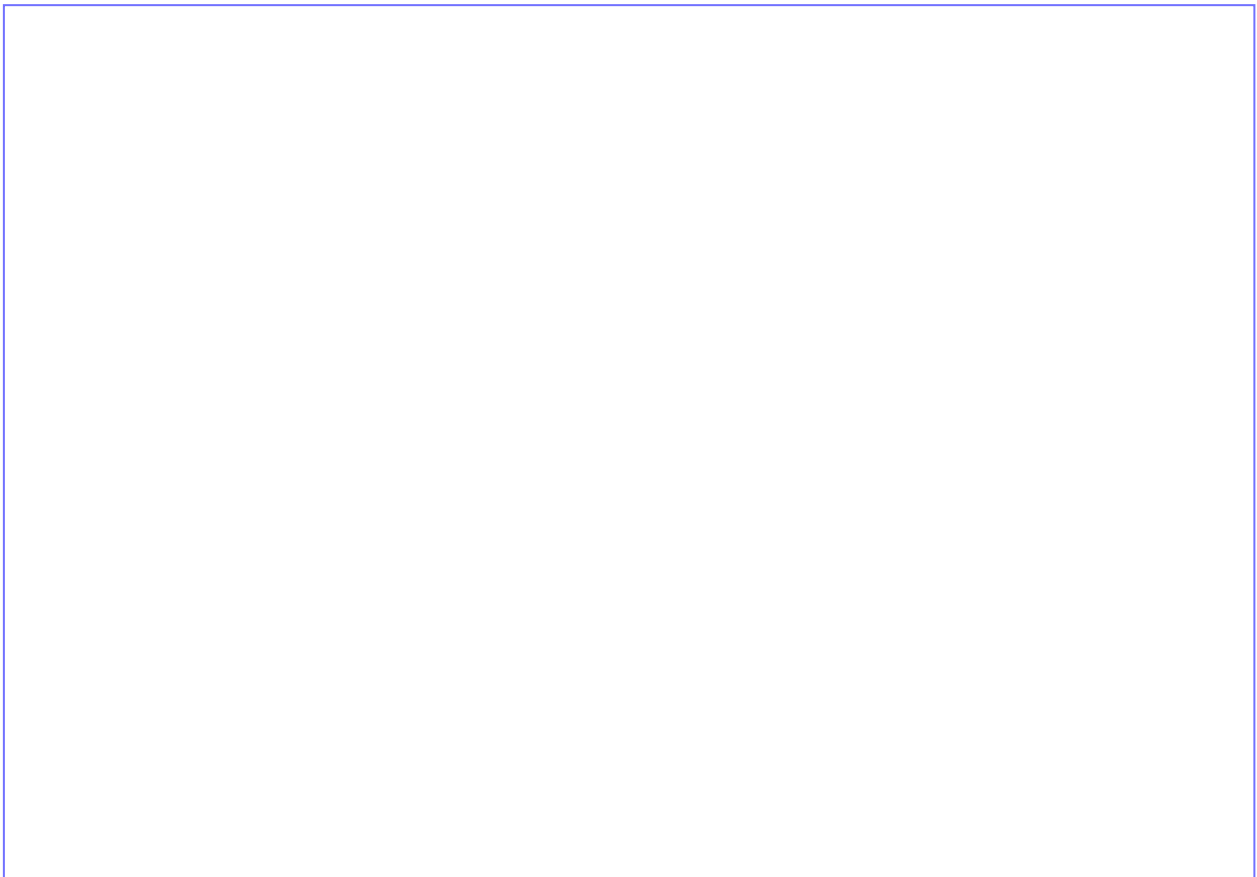
La il·luminació natural a l'interior de l'Església està molt ben pensada. Grans vitralls amb vidres de colors deixen passar la llum del sol i alhora donen una sensació de calidesa i recolliment.

Fixa't en els quadrats C5, C6, D5, D6, veuràs una finestra rodona, comuna a moltes esglésies, situada sobre la porta d'entrada principal. Es coneguda com a rosetó.

Activitat 4. T'animem a dissenyar el teu propi rosetó. Amb l'ajuda del compàs traça una circumferència gran. Després treballant amb diferents arcs ves construint el dibuix i pinta'l amb colors vius.

Anem ara, a observar l'edifici des de fora. El primer que es veu d'una església és el campanar.

Activitat 5a. Investiga què és un campanar, quina funció té i qui era o és la persona responsable de tocar les campanes.

Activitat 5b. T'agrada el so de les campanes? Quina sensació o sentiments et provoca?

Activitat 5c. Avui, encara són necessàries?

Activitat 5d. Quan sents les campanes, hi pares atenció? Creus però, que seria bo no perdre aquest so del tot? Parleu-ne a classe i resumeix les diferents opinions que s'hagin pogut expressar.

3. QUÈ S'HI FA DINS UNA ESGLÉSIA?

Fixem-nos en la imatge.

Des de l'aparició progressiva de les esglésies, tots els rituals dels catòlics es realitzen en aquests edificis. Encara que avui, alguns grups catòlics, tornen a trobar-se en cases particulars, formant petites comunitats, com ja ho feren els primers cristians.

L'acte central i més significatiu que s'hi celebra és la Missa. En la celebració de la Missa, els catòlics fan memòria: recorden a Jesús, la seva Vida, la seva paraula i les seves ensenyances. És el moment de trobada de la comunitat que acostuma a reunir-se el Diumenge, dia sagrat per als cristians.

La Missa té dues parts diferenciades:

Celebració de la Paraula: es llegeixen i comenten els textos sagrats.

Celebració de l'Eucaristia: on a partir del PA i el VI, com a símbols sagrats, es fa memòria de la presència de Jesús, com a guia del camí d'amor i vida.

Activitat 6. Investiga com es diuen alguns dels objectes que apareixen en el quadrant F3:

La taula sobre la qual es celebra l'Eucaristia:

La persona que celebra l'Eucaristia:

La copa i el plat que hi ha sobre la taula que contenen el pa i el vi:

Faristol des d'on es llegeixen les lectures i s'hi fa la prèdica:

L'espelma que veiem al costat dret de l'altar:

Quin és el llibre sagrat dels catòlics?

Activitat 7. A més de la missa, que els catòlics celebren comunitàriament cada diumenge, hi ha dos dies on aquesta celebració té un caire especial i més festiu: es tracta de la **Missa del Gall** i de la **Vetlla Pasqual**. Saps què s'hi celebra en aquestes dues festes assenyalades? **Buscar informació.**

A les Esglésies també s'hi celebren els ritus que marquen els ritmes dels moments importants de la vida dels fidels. Aquest és un fet comú de totes les cultures i tradicions, siguin religioses o no.

A la il·lustració, podem observar tres rituals, un dels qual és el bateig. És un ritual per simbolitzar l'entrada d'una persona nova a la comunitat.

Es realitza en un lloc especial "el baptisteri" o en un espai concret de l'església, on hi ha una pica amb aigua, anomenada "pica baptismal". En el ritual del baptisme es tira aigua sobre el cap de la persona que s'ha de batejar com a signe de purificació.

Actualment, entre els catòlics hi ha el costum de batejar els infants quan encara són petits.

Activitat 8. Busca els quadrants en els quals podem veure el ritual del Baptisme.

Activitat 9a. Observant el dibuix, podem veure altres dos rituals religiosos que se celebren dins d'una Església catòlica. Digues quins són.

Activitat 9b. Explica el significat de dos d'aquests rituals: moment en que es realitza, signes que s'utilitzen, ...

Activitat 9c. Si alguna vegada has participat en algun d'aquests rituals, compartiu a classe amb els companys. Què vas veure? Què et va cridar l'atenció? Què et va agradar més?

4. ART, DINS I FORA LES ESGLÉSIES

Donada la importància que les Esglésies van anar adquirint al llarg dels anys per a la vida de les comunitats catòliques, des dels primers moments, es van dedicar molt esforços a tenir-les ben decorades i ambientades.

Als territoris de tradició catòlica, es van encarregar als millors arquitectes de cada època la construcció d'edificis dedicats al culte, d'acord amb les possibilitats i gustos de cada moment. Els escultors varen realitzar estàtues de gran riquesa: creus esculpides, Marede Déu, Sants, Santes i altres imatges. També pintures que es situaven en llocs privilegiats.

Tots aquests ornaments, moltes vegades no només servien per fer bonic, també explicaven històries importants que es considerava que la gent havia de conèixer. Penseu que la gent del poble durant molt anys no sabia llegir ni escriure i el dibuixos eren un bon mitjà per explicar històries. També la Història Sagrada de cada religió.

Fixa't en els quadrants G2 i F2, a la paret del darrera hi ha un plafó de fusta amb dibuixos. Està situat de manera que totes les persones assegudes als bancs el puguin veure.

Es tracta d'un retaule. Anem a veure'n un i intentem observar-lo amb detall:

i Aquesta pintura sobre fusta, és un retaule, està situat a La Seu de Manresa, és de finals del segle XIV i el va realitzar un conegut artista que es deia Pere Serra.

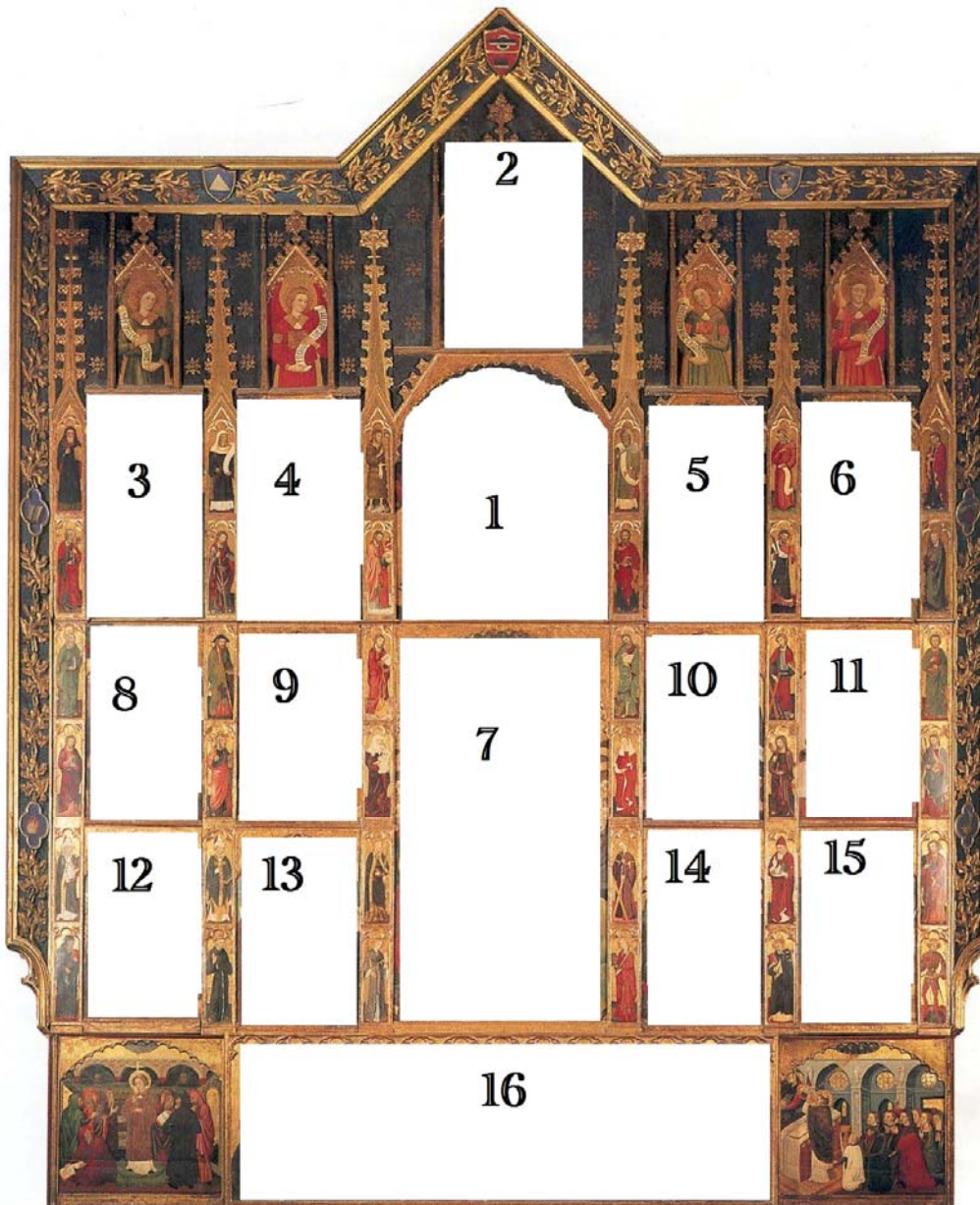
Per començar seria bo saber quina sensació et provoca observar aquesta pintura: (serenitat, por, ràbia, pau, alegria, incomprensió,...)

Activitat 10. Expressa-ho amb una frase:

Activitat 11. Ara intenta trobar algunes escenes que et siguin conegudes. T'ajudem amb algunes pistes, busca-ho amb paciència i explica els detalls que observes:

Escenes de l'Antic Testament	Situació	Explicació d'alguns detalls que observes.
Déu crea el món		Déu representat amb forma humana amb una capa vermella, a la mà porta un ...
Déu crea l'home		

Escenes sobre la vida de Jesús	Situació	Explicació d'alguns detalls que observes.
El naixement de Jesús		
Adoració dels Reis (epifania)		A l'esquerra del dibuix hi ha tres personatges que representen ...
Jesús Clavat a la Creu (crucifixió)		
Enterrament de Jesús		
Resurrecció de Jesús		
Jesús s'apareix als deixebles		

Escenes sobre la vida de Jesús	Situació	Explicació d'alguns detalls que observes.
La Mare de Déu i els apòstols (Festa de Pentecosta)		La Mare de Déu està al centre de la imatge envoltada de persones que representen els apòstols. Al cap hi té un colom i els apòstols unes flames de foc que volen representar ...

5. PROP DE CASA TEVA!

Activitat 12. Prop de casa teva hi ha alguna Església Catòlica? Quin nom rep? Hi has entrat alguna vegada? Explica per a què hi has anat.

Tornem a la il·lustració: fora de l'edifici central hi trobem un lloc annex on, si t'hi fixes bé, hi ha un petit grup de persones al voltant d'una taula. Es tracta de la **rectoria**. En aquest edifici hi acostumen a viure els capellans i també s'hi fan diferents activitats.

Activitat 13. Investiga quines activitats es realitzen a la rectoria o als locals de l'església. Pots preguntar-ho a la persona responsable o buscar a la xarxa la pàgina web de l'església (parròquia) del teu barri o poble. Mira de manera especial d'esbrinar què s'hi fa a la:

Catequesi:

Càrites:

Activitat 14. Encara una mica més. En grups petits, mireu de situar en un planell del poble o del barri les esglésies més importants. Demaneu al responsable d'alguna d'elles si la podeu visitar.

Activitat 15. La creu cristiana és el símbol que identifica els cristians (†). La seva forma varia entre les diverses comunitats cristianes. A l'Església Catòlica és una línia vertical travessada a la part superior per una d'horitzontal (†). El seu origen es remunta a la mort de Jesús clavat en una creu. Aquest fet per als cristians s'ha transformat en l'expressió de la màxima estimació vers als altres.

Acabarem aquesta unitat amb un joc un xic trampós, veurem si realment ets molt observador o observadora. Segur que saps que el símbol de les esglésies cristianes és la creu, doncs bé saps trobar les 5 creus que hi ha dins el dibuix? (Posa els quadrants).

GUIA PER VISITAR UNA ESGLÉSIA CATÒLICA

Els espais Sagrats, sovint són llocs que impacten, que moltes vegades no deixen indiferent a les persones. Certament cada persona es diferent i per tant, al que a un li pot suposa un sentit d'emoció i profunditat a un altre li pot representar indiferència o fins hi tot rebuig. En tot cas, és important ser molt respectuosos amb els sentiments de les persones, sobretot quan aquests sentiments aporten pau i bé al cor d'alguna gent.

Al llarg de la història podem trobar molts exemples del que diem. Posem el cas de Paul Claudel (1868-1955) era un poeta i dramaturg francès, no era una persona creient, però com ell mateix explica, una nit de Nadal del 1886 escoltant el cant del magníficat a Notre-Dame de París li va produir un impacte tant fort que el va portar a recobrar o descobrir la fe.

Ho explica així:

Llavors va ser quan es va produir l'esdeveniment que ha dominat tota la meva vida. En un instant el meu cor va ser tocat i vaig creure. Vaig creure, amb tal força d'adhesió, amb tal agitació de tot el meu ser, amb una convicció tan forta, amb una certesa que no deixava lloc a cap classe de dubte, que després, tots els llibres, tots els raonaments, tots els avatars de la meva agitada vida, no han pogut fer-me perdre la fe ni, a dir veritat, tocar-la. De cop, vaig tenir el sentiment esquinçador de la innocència, de l'eterna infància de Déu, d'una veritable revelació inefable.

És important intentar descobrir el sentiments que et provoca la descoberta d'un lloc sagrat. Dedicar una mica de temps, amb silenci o escoltant música. El silenci, la llum, les olors. **Intenta observar-ho, viure-ho, descriure-ho.**

Seguidament, sense presses, podem identificar tots els elements observats en el pòster en cada espai concret.

A nivell de vocabulari

PRESBITERI – ALTAR – AMBÓ – PICA BAPTISMAL – CIRI PASQUAL – SAGRARI – CREU – SÍMBOLS – NAU – CAMPANAR

Altres elements

Elements artístics com ara: PINTURES - ESCULTURES - ELEMENTS DECORATIUS

A nivell arquitectònic

Quina forma té la planta

